

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗΣ: 14/2015

**Συνεδρίαση της 22ας Ιανουαρίου 2015 του Νομικού Συμβουλίου του
Κράτους
(Β' Τακτική Ολομέλεια)**

Παρόντες

Πρόεδρος: Μιχαήλ Απέσσος, Πρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Αντιπρόεδροι: Πέτρος Τριανταφυλλίδης, Χρυσάφουλα Αυγερινού, Μεταξία Ανδροβιτσανέα.

Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους: Ιωάννης Διονυσόπουλος, Στέφανος Δέτσης, Παρασκευάς Βαρελάς, Σπυρίδων Παπαγιαννόπουλος, Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Βασιλική Πανταζή, Αικατερίνη Γρηγορίου, Βασιλική Τύρου, Κουήν-Τακουή Χουρμουζιάν, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Γαρυφαλιά Σκιάνη, Δήμητρα Κεφαλά, Ελένη Σβολοπούλου, Δημήτριος Μακαρονίδης, Αδαμαντία Καπετανάκη, Ευστράτιος Συνοίκης, Ευαγγελία Σκαλτσά, Παναγιώτης Παππάς, Σταύρος Σπυρόπουλος.

Εισηγητής: Κωνσταντίνος Χαραλαμπίδης, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους.

Αριθμός Ερωτήματος: 13167/16-3-2011 των Κλάδων ΙΓ' Κύριας Ασφάλισης και Γ' Υγείας του Ο.Γ.Α.

Περίληψη Ερωτήματος: Εάν οι δόκιμοι μοναχοί του Αγίου Όρους και των λοιπών Μονών της Ελληνικής Επικράτειας μπορούν να ασφαλιστούν στον Κλάδο κύριας ασφάλισης του Ο.Γ.Α. και στον Κλάδο υγείας, χωρίς την καταβολή ασφαλιστικών εισφορών για ασθένεια.

Ι. Από τη Γενική Διεύθυνση Ασφάλισης (Κλάδοι ΙΓ' και Γ') είχε υποβληθεί, υπογεγραμμένο από τον (τότε) Διοικητή του Ο.Γ.Α. το εξής Ερώτημα:

«Με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 5 του Ν.1390/1973, ορίζεται ότι από την 1η Ιουλίου 1973 υπάγονται στην ασφάλιση του ΟΓΑ, από την συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας τους, οι Έλληνες μοναχοί και μοναχές, οι καθ' οιονδήποτε τρόπο απασχολούμενοι σε αγροτικές εργασίες εντός των ορίων της Ελληνικής Επικράτειας, εφαρμοζομένων αναλόγως για την συνταξοδότησή τους από την αυτή ως άνω ημερομηνία των διατάξεων των πρώτου, τρίτου και πέμπτου εδαφίων της παρ. 4 του άρθρου 22 του Ν.4169/1961, όπως ισχύει.

Με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 2 του Ν.2458/1997, όπως ισχύει, ορίζεται ότι οι μοναχοί και οι μοναχές υπάγονται στην ασφάλιση του Κλάδου Κύριας Ασφάλισης προαιρετικά. Οι μοναχοί και οι μοναχές ασφαλιζονται στον Κλάδο Ασθενείας του ΟΓΑ, χωρίς την προϋπόθεση υπαγωγής τους στην ασφάλιση του Κλάδου Κύριας Ασφάλισης Αγροτών.

Με τις διατάξεις της παρ.2 του άρθρου 14 του Ν.2458/1997, όπως ισχύει, τα υπαγόμενα στην ασφάλιση του Κλάδου πρόσωπα υποχρεούνται να καταβάλλουν μηνιαία εισφορά ασθενείας ποσοστού 1,5% επί του ποσού των ασφαλιστικών κλάσεων, στις οποίες κατατάσσονται κάθε φορά σύμφωνα με το άρθρο 4 του νόμου αυτού. Από την υποχρέωση καταβολής της εισφοράς αυτής εξαιρούνται οι μοναχοί και οι μοναχές, το δε ποσό της δαπάνης βαρύνει τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Η εισφορά αυτή, που ισχύει από 1-1-1998, συνεισπράττεται υποχρεωτικά με την εισφορά του Κλάδου Κύριας Σύνταξης.

Με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 19 του Ν.3863/2010, από 1-1-2011 η εισφορά των ασφαλισμένων για τον Κλάδο Υγείας του ΟΓΑ ορίζεται σε ποσοστό 2,5% επί του ποσού των ασφαλιστικών κατηγοριών στις οποίες έχουν καταταγεί οι ασφαλισμένοι.

Στην Υπηρεσία μας έχει υποβληθεί αίτημα της Ιεράς Κοινότητας του Αγίου Όρους προκειμένου οι δόκιμοι μοναχοί να τύχουν της ίδιας αντιμετώπισης με τους μοναχούς όσον αφορά στην ασφάλισή τους καθώς και στην ιατροφαρμακευτική και νοσηλευτική περίθαλψή τους.

Παρακαλούμε να έχουμε τη γνώμη σας, όσον αφορά στο ως άνω αίτημα, και ειδικότερα, αν γενικά οι δόκιμοι μοναχοί, για όσο χρόνο διαρκεί η δοκιμασία τους στο Άγιο Όρος ή στις λοιπές μονές της Ελληνικής Επικράτειας, έχουν δικαίωμα παροχών ασθενείας σε είδος και σε χρήμα από τον Κλάδο Υγείας του ΟΓΑ, όπως οι μοναχοί, και αν μπορούν να ασφαλιστούν στον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης χωρίς την καταβολή ασφαλιστικών εισφορών για ασθενεία».

Με την 59/18-2-2013 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους έγινε δεκτό ότι «οι δόκιμοι μοναχοί δεν μπορούν να ασφαλιστούν στον Κλάδο Υγείας του Ο.Γ.Α., όπως οι μοναχοί, έχουν όμως τη δυνατότητα εγγραφής στον Κλάδο κύριας ασφάλισης και στον Κλάδο υγείας όπως οι λοιποί απασχολούμενοι σε εργασίες ασφαλιστές στον Ο.Γ.Α.».

Ο (τότε) Διοικητής του Ο.Γ.Α. δεν αποδέχθηκε την ανωτέρω γνωμοδότηση και, κατόπιν αλληλογραφίας με τον Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, ζήτησε την παραπομπή στην Ολομέλεια του Ν.Σ.Κ., αίτημα το οποίο επικαιροποίησε ο νυν Διοικητής του Ο.Γ.Α. με το από 4-11-2014 προς τον προεδρεύοντα του Ν.Σ.Κ. έγγραφό του.

II. Ο ν. 4961/1961 (Α' 81) ορίζει, μεταξύ άλλων, τα εξής: Άρθρο 1: «Σκοπός της δια του παρόντος νόμου οργανουμένης ασφάλισης είναι: Α. η παροχή συντάξεως εις τα εν άρθρω 2 του παρόντος νόμου πρόσωπα λόγω γήρατος, Β: η παροχή περιθάλψεως ασθενείας εις τα εν άρθρω 2 του παρόντος πρόσωπα και εις τα μέλη των οικογενειών αυτών, Γ.» Άρθρο 2 «1. Εις την ασφάλισιν του παρόντος νόμου υπάγονται αυτοδικαίως πάντα τα πρόσωπα, άπανα απασχολούνται εν Ελλάδι κατά κύριον επάγγελμα, εξ ου και αντλούν τον βιοπορισμών αυτών, εις την αγροτικήν οικονομίαν. 2....». Άρθρο 3 «1. Η ασφαλιστική σχέσις άρχεται από της εγγραφής του υπαγόμενου εις την ασφάλισιν, κατά τα εν άρθρω 2 του παρόντος, εις τα μητρώα των ησφαλισμένων.....2. Η ασφαλιστική σχέσις αποδεικνύεται διά του ασφαλιστικού βιβλιαρίου, όπερ εκδίδεται υπό του εν άρθροις 12 και επομένοις Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (Ο.Γ.Α.)....» Άρθρο 4 « 1. Ίνα ο ησφαλισμένος τύχη συντάξεως λόγω γήρατος δέον να πληροί τας ακόλουθους προϋποθέσεις: α)Να έχει το λιγότερο 25 χρόνια ασφάλισης, μετά τη συμπλήρωση του 21^{ου} χρόνου της ηλικίας του.....β)Να έχη ηλικίαν συμπληρωμένην εξήκοντα πέντε (65) ετών. γ)....Να μην λαμβάνει σύνταξιν εξ οιασδήποτε απίας εκ του Ελληνικού ή αλλοδαπού Δημοσίου Ταμείου ή ημεδαπού ή αλλοδαπού φορέος κοινωνικής ασφάλισης ε)Να υποβάλη περί συνταξιοδότησεως αίτησιν μετά των νόμιμων δικαιολογητικών.....». Άρθρο 7, όπως αυτό αντικαταστάθηκε αρχικώς με το άρθρο 7 παρ. 1 του ν.δ. 1390/1973, τροποποιήθηκε ως προς τις παραγράφους 2- 4 με το άρθρο 13 του ν. 1140/1981 και αντικαταστάθηκε ακολούθως ως προς τις παραγράφους 6 και 7 με το άρθρο 9 του ν. 1287/1982, ορίζει τα εξής: «1. Υπό του Κλάδου ασθενείας παρέχονται εις τους ησφαλισμένους και συνταξιούχους του Ο.Γ.Α. ως και εις τα μέλη της οικογενείας αυτών ... αι ακόλουθοι παροχαί α) ιατρικαί και οδοντιατρικαί φροντίδες... , β) παρακλινικαί εξετάσεις πάσης φύσεως, γ) μαιευτικαί φροντίδες, δ) φάρμακα εις περιπτώσεις επειγούσης επεμβάσεως του ιατρού ... 2. Εις τα περιέωρη προηγουμένη παράγραφος πρόσωπα παρέχεται... Νοσοκομειακή Περίθαλψις ... 3. Η παρεχομένη κατά τας διατάξεις της προηγουμένης παραγράφου Νοσοκομειακή Περίθαλψις εις τους ησφαλισμένους και συνταξιούχους του Ο.Γ.Α., ως και εις τα μέλη των οικογενειών αυτών, περιλαμβάνει....».

Το άρθρο 5 ν.δ. 1390/73 ορίζει στην παράγραφο 2 αυτού τα εξής: «Από της 1ης Ιουλίου 1973 υπάγονται εις την ασφάλισιν του ΟΓΑ, από της συμπληρώσεως του 21ου έτους της ηλικίας των, οι Έλληνες μοναχοί και μοναχαί, οι καθ' οιονδήποτε τρόπον απασχολούμενοι εις αγροτικάς

εργασίας εντός των ορίων της Ελληνικής Επικρατείας, εφαρμοζομένων, αναλόγως, δια την συνταξοδότησιν των από της αυτής ως άνω ημερομηνίας, των διατάξεων των πρώτου, τρίτου και πέμπτου εδαφίων της παρ. 4 του άρθρου 22 του Ν. 4169/1961, ως τροποποιείται και συμπληρούται δια του παρόντος Ν. Δ/τος».

Το άρθρο 2 ν. 2458/97 ορίζει, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Στην ασφάλιση του Κλάδου υπάγονται υποχρεωτικά και αυτοδίκαια όλα τα πρόσωπα που ασφαλιζονται στον Ο.Γ.Α., σύμφωνα με τις ισχύουσες, κάθε φορά διατάξεις...Ειδικά, οι μοναχοί και οι μοναχές που αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 5 του ν.δ/τος 1390/1973 (ΦΕΚ 103 Α') υπάγονται στην ασφάλιση του Κλάδου προαιρετικά. Οι μοναχοί και οι μοναχές ασφαλιζονται στον Κλάδο Ασθένειας του Ο.Γ.Α., χωρίς την προϋπόθεση υπαγωγής τους στην ασφάλιση του Κλάδου Κύριας Ασφάλισης Αγροτών. Η υπαγωγή στην ασφάλιση αρχίζει την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους από τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας και λήγει στο τέλος του έτους συμπλήρωσης του 64ου έτους της ηλικίας ή την τελευταία ημέρα του μήνα πριν από το θάνατο ή την έναρξη συνταξοδότησης λόγω αναπηρίας και για όσο χρόνο διαρκεί η αναπηρία..... Πρόσωπα ηλικίας κάτω των 22 ετών που έχουν τις προϋποθέσεις ασφάλισης στον ΟΓΑ, μπορούν ύστερα από αίτησή τους, να ασφαλισθούν στον Κλάδο από την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους εκείνου της συμπλήρωσης του 18ου έτους της ηλικίας τους,.....». Το άρθρο 14 του αυτού νόμου ορίζει, μεταξύ άλλων, τα παρακάτω: «Συμμορφώνεται στον Οργανισμό Γεωργικών Ασφαλίσεων (Ο.Γ.Α) αυτοτελής Κλάδος Υγείας, Σκοπός του Κλάδου αυτού είναι η παροχή στους ασφαλισμένους και συνταξιούχους του Ο.Γ.Α., καθώς και στα μέλη οικογενείας τους, παροχών ασθένειας σε είδος και σε χρήμα..... Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Υγείας και Πρόνοιας παρέχεται η δυνατότητα στους ασφαλισμένους και συνταξιούχους του Ο.Γ.Α. να εξυπηρετούνται και από τις υπηρεσίες περίθαλψης του Ι.Κ.Α. Τα υπαγόμενα στην ασφάλιση του Κλάδου πρόσωπα υποχρεούνται να καταβάλλουν μηνιαία εισφορά ασθένειας ποσοστού 1,5% επί του ποσού των ασφαλιστικών κλάσεων, στις οποίες κατατάσσονται κάθε φορά σύμφωνα με το άρθρο 4 του νόμου αυτού. Από την υποχρέωση καταβολής της εισφοράς αυτής εξαιρούνται οι μοναχοί και οι μοναχές, το δε ποσό της δαπάνης βαρύνει τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Η εισφορά αυτή, που ισχύει από 1.1.1998, συνεισπράττει υποχρεωτικά με την εισφορά του Κλάδου Κύριας Σύνταξης, Προϋπόθεση για τη χορήγηση ή την ανανέωση του βιβλιαρίου υγείας του Ο.Γ.Α. αποτελεί η απογραφή στον Κλάδο και η καταβολή τυχόν ληξιπρόθεσμων εισφορών σύνταξης και ασθένειας.....».

III. Με τις προαναφερθείσες διατάξεις, οι οποίες είναι ερμηνευτέες υπό το πρίσμα των άρθρων 21 παρ. 3 («Το κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία

της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και την περίθαλψη των απόρων ») και 22 παρ. 5 («Το Κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, όπως νόμος ορίζει») του ισχύοντος Συντάγματος, καθιερώθηκε από μεν της 1^{ης} Ιουλίου 1973 η υπαγωγή των μοναχών στο τότε ισχύον ασφαλιστικό καθεστώς του Ο.Γ.Α. στη συνέχεια δε η προαιρετική υπαγωγή αυτών στον νεοουσταθέντα, από 1.1.1998, Κλάδο Κύριας ασφάλισης, ώστε και αυτή η κατηγορία πολιτών που ευρίσκονται στην ελληνική επικράτεια (βλ. αρθ. 5 παρ. 2 Σ) να μη στερείται του συνταγματικώς κατοχυρωμένου αγαθού της κοινωνικής ασφάλισης και της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Και τούτο διότι οι μοναχοί, από τη στιγμή που θα εγκαταβιώσουν σε Ιερά Μονή παύουν να εργάζονται εκτός αυτής, δεν αποκτούν εισόδημα από προσωπική εργασία, στερούμενοι, άλλωστε, εργοδότη, και δεν υποβάλλουν, ως εκ τούτου σχετική φορολογική δήλωση ανεξαρτήτως αν τυπικά υποχρεούνται, πλέον, στην απόκτηση Α.Φ.Μ. Στην πραγματική και οικονομική αυτή κατάσταση περιέρχονται και οι δόκιμοι μοναχοί από την αρχή της εισόδου τους στη μονή και της ρασοφορίας τους. Αυτήν, ακριβώς, την πραγματική κατάσταση θέλησε να καλύψει, κοινωνικοασφαλιστικώς, ο νομοθέτης και σε αυτές τις πραγματικές ανάγκες αποπειράθηκε να προσαρμόσει, με ειδικό τρόπο (προαιρετική υπαγωγή, απαλλαγή από εισφορές Κλάδου υγείας κ.α), την ασφάλιση των μοναχών. Δεν υφίσταται, συνεπώς, αποχρών λόγος διαφοροποίησης της ασφαλιστικής μεταχείρισης μεταξύ δοκίμων μοναχών και (καρέντων) μοναχών, εφόσον διατελούν υπο τις ίδιες ακριβώς συνθήκες διαβίωσης και απασχόλησης. Είναι, έτσι, αδιάφορη για τον ασφαλιστικό νομοθέτη η κατά τις διατάξεις του ν. ΓΥΙΔ /1909 ή του Κανονικού ή του Εκκλησιαστικού, γενικότερα, Δικαίου διάκριση μεταξύ δοκίμων και μοναχών καθώς και το χρονικό σημείο (επίσημης) πρόσκτησης της μοναχικής ιδιότητας. Ως μοναχοί και μοναχές, συνεπώς, θα πρέπει να θεωρούνται, κατά την έννοια και για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 5 ν.δ. 1390/73 και 2, 14 ν. 2458/97 και οι δόκιμοι μοναχοί-μοναχές.(πρβλ.γνμδ. Ν.Σ.Κ.245/2008 και 55/2007 (ατομ.), ως προς την ενιαία αντιμετώπιση των μοναχών για τα θέματα που διαπραγματεύονται αλλά και τα άρθρα 177 και 178 του Καταστατικού Χάρτη του Αγίου Όρους για τα ζητήματα που ρυθμίζουν).

Η άποψη αυτή συνάδει προς την υπερνομοθετικής ισχύος αρχή της κοινωνικής αλληλεγγύης, κύριο ιδεολογικό και νομικό έρεισμα της οποίας είναι η προστασία της αξίας και της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, η αρχή της ισότητας, η ανάπτυξη της προσωπικότητας και το κοινωνικό κράτος δικαίου (βλ. Π. Παπαρρηγοπούλου-Πεχλιβανίδη: Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλισης, εκδ. 2013, σελ 47) καθώς προς τις νομοθετικής ισχύος γενικές αρχές του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης, ήτοι της ευρείας ερμηνείας των ασφαλιστικών διατάξεων υπέρ του ασφαλισμένου, που είναι το αδύναμο μέρος στην ασφαλιστική σχέση και της αρχής του να λαμβάνονται υπόψη οι πραγματικές καταστάσεις (Π. Παπαρρηγοπούλου-Πεχλιβανίδη: Ο.Π. σελ. 54 επ.).

Αντίθετη άποψη, οδηγεί στο ανεπιχειρές πρακτικό αποτέλεσμα να στερούνται οι δόκιμοι μοναχοί επι μακρό, κατά το μάλλον ή ήττον, χρονικό διάστημα δικαιώματος υγειονομικής περίθαλψης και βιβλιαρίου υγείας πέραν του ότι μετατίθεται, για το αυτό χρονικό διάστημα, ο χρόνος έναρξης της ασφάλισής τους σε αντίθεση με όλες, σχεδόν τις άλλες κατηγορίες ασφαλισμένων, βάσει, μάλιστα κριτηρίου (θρησκευτική τέλεση της κουράς) άσχετου προς τον σκοπό του νόμου και μη έχοντος, πάντως, σχέση με το δικαίο της κοινωνικής ασφάλισης και τις ασφαλιστικές κατηγορίες πολιτών.

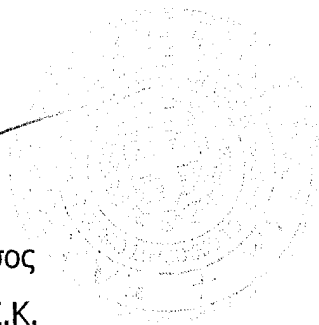
Κατόπιν όσων παραπάνω αναπτύχθηκαν το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Β' Τακτική Ολομέλεια) γνωμοδοτεί, ομοφώνως, σχετικά με το εν αρχή Ερώτημα, ότι οι δόκιμοι μοναχοί και οι δόκιμες μοναχές, που είναι εγγεγραμμένοι στα οικεία βιβλία ή καταλόγους όλων των Ιερών Μονών της Ελλάδος, υπάγονται, όπως και οι μοναχοί ή μοναχές, στην (προαιρετική) ασφάλιση του Κλάδου Κύριας Ασφάλισης του Ο.Γ.Α. και ασφαλιζονται στον Κλάδο Υγείας του Ο.Γ.Α., χωρίς καταβολή ασφαλιστικών εισφορών, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που τίθενται με τις οικείες διατάξεις,

Εθεωρήθη
Αθήνα 9-2-2015

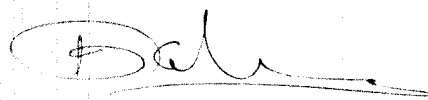
Ο Πρόεδρος

Μιχαήλ Απέσσος
Πρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Ο Εισηγητής

Κωνσταντίνος Χαραλαμπίδης
Νομικός Σύμβουλος του Κράτους